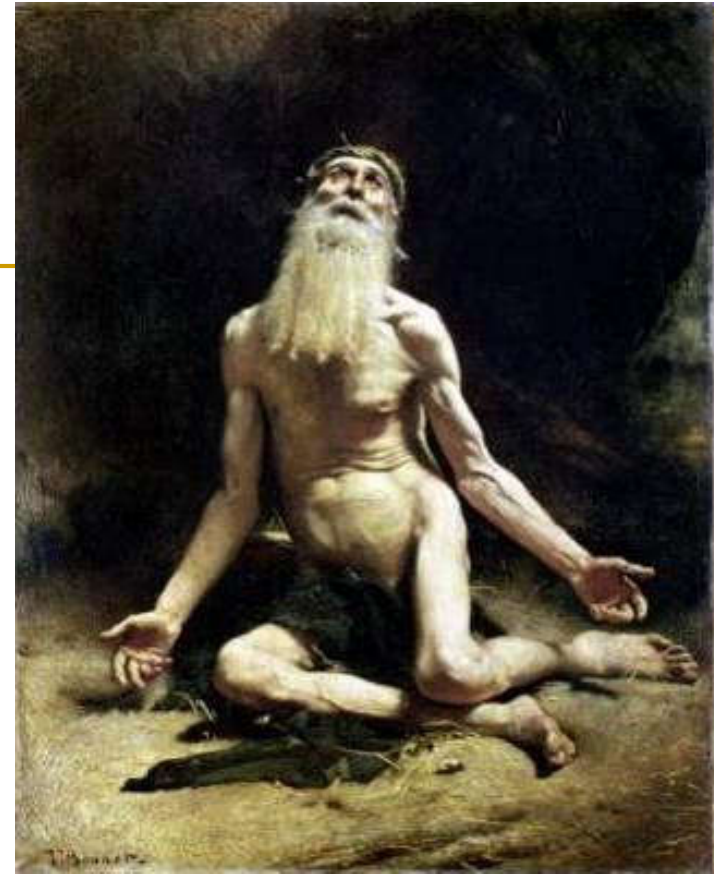

Biblijska teologija 2
amdg.ffrz.hr → nastava
bibteo@fer.hr

Pravednik-patnik u potrazi za Božjim odgovorom

**Teologija ljudske
patnje u Bibliji**

Leon Bonnat, Job The Lilith Gallery of
Toronto

Problem patnje u Bibliji (1)

- **Krajnja muka:**
  - **“O, zašto izađoh iz majčina krila?” (Jr 20,18)**
  - **Socijalni i teološki kontekst:**
  - **“Držali smo da ga Bog udara i ponižava” (Iz 53,4)**
  - **“Ako je pravednik Božji sin... iskušajmo ga mukom” (Mudr 2,18s)**
  - **“U Boga se uzdao, neka spasi!” (Ps 22,9; Mt 27,43)**
-

Problem patnje u Bibliji (2)

- ❑ Teška pitanja u patnji
  - ❑ Job na početku ima samoubilačke tendencije (usp. Jr)
  - ❑ Mojsije (Izl 32,32; Br 11,5); Ilija (1 Kr 19,4); Tobit i Sara (Tob 3,6.13); Jona (5,3.8)
  - **Odgovor**
    - ❑ u Knjizi o Jobu ozbiljan opsegom i sadržajem
    - ❑ U NZ – Kristov križ: patnja posvećena
-

Job u razgovoru s Bogom

Leon Bonnat, Job The Lilith Gallery of
Toronto

Job 38,1–42,6

Knjiga o Jobu

- Job 1,1: Neki čovjek iz zemlje Us (Post 22,21; Tuž 4,21) imenom Job אִיּוֹב 'ijjôb
- = “Gdje je otac?” 'ajja-'abu (akad.) hebr. “učiniti neprijateljem”
  - Sin istoka (1,3)
  - + Noa i Daniel (Ez 14,14)
  - Općeljudske teme kao Post 1-11
- יהוה u Job 1,21; 12,9
  - “יהוה dao, uzeo” (1,21)
  - “ruka Božja (KS)” 12,9
  - “ruka Gospodnja” (Šarić)

- karakter u 1,1.8; 2,3?
  - Čestit, pošten (osobni integritet),
  - prav,
  - bogobožazan,
  - kloni se zla (1,1.8; 2,3)
- + Božji sluga (1,8; 2,3)

Uvod – zemaljski

- **Jobovska zla (1,14.16.17.19)**
  - Sluge i krupna stoka (1,14)
  - Sluge i sitna stoka (16)
  - Sluge i deve (17)
  - Djeca (19)
- **Novo stanje sažeto u 1,21**
  - Gol (Job 1,21 – Post 3,10)
  - bez stoke, pastira, djece
- **Prva Jobova reakcija u 1,20-22:**
  - Žalost,
  - klanjanje Bogu,
  - blagoslov (usp. Post 12.14)
    - Čovjek na sliku Božju

- **Novo zlo u 2,7?**
  - Bolest, osobni život
- **Središnje pitanje u 2,9?**
  - Jobova žena:
Još u čestitosti? (2,9)
  - *Kakva korist?* (Prop 1,3)
- **Bez žene – sam (usp. Post 2s)**

Gornja pozornica

- nebesko vijeće: npr. יהוה u 1,8?
- “*sluga moj Job...*”
- שֵׁטֶן *śātān* Protivnik u 1,9?
- “*Zar se uzalud boji Boga?*”
  - הִנָּם *hinam* (1,9) → *Uzalud* izazvao (2,3)
  - Kakva mu korist? (Prop 1,3)
- Čija *ruka* u 1,11s; 2,5s? U čijoj *vlasti*?
- Izazov: “*Pruži ruku*” 1,11; 2,5
  - = Božja ruka – Satan govori o Božjoj vlasti
- 3x “*U tvojoj je ruci*” 1,12 (2x); 2,6 – Božji govor
- = stanje stvari (usp. Post 3)

Zemaljski razgovori

- tri kruga – Job 3-31
  - prijatelji: 2,11 – koliko, odakle, nakana?
- Elifaz, Bildad, Sofar
  - međunarodni, dolaze *utješiti* (2,11)
  - Prije razgovora u 2,13?
- Šute, na zemlji, sedam dana (13)
  - Tko počinje razgovor (c3)?
- Job prvi progovara c3
  - Što čine prijatelji, npr. 5,7
- optužbom množe patnju (npr. “čovjek rađa muku” 5,7)
  - Prijatelji bez argumenata od c26

- Job 32-37:
  - Elihuov *monolog*
  - Dvije pozornice spaja molitva npr. 7,17:
  - Što je čovjek da ga toliko ti cijeniš, da je srcu tvojem tako prirastao
  - Upravni govor – hebrejska poezija

Višestruk Božji odgovor

Lord answering Job out of the whirlwind,
BLAKE, William (1805-06), Akvarel,
Morgan Library, New York

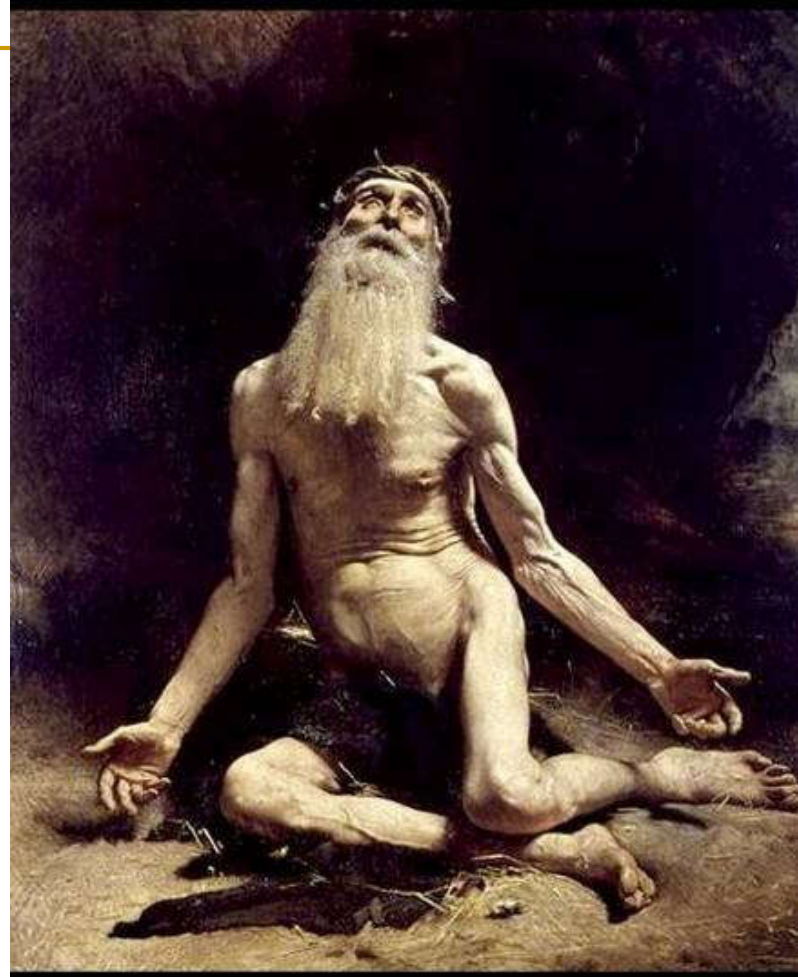
- 1) Prvi odgovor 38,1–42,6
  - Tko govori u 38,1; 40,1; 40,6?
- “i odgovori יהוה Jobu”
(38,1; 40,1; 40,6)
  - Tko govori u 40,3; 42,1?
- “i odgovori Job” (40,3; 42,1)
  - Kako Job odgovara poslije
39,30; u 40,4; 42,4?
- Šutnja →
- → Volja za šutnjom:
“ruku na usta” (40,4)
- → Poučljivost: “pouči me!” (42,4)

- 2) Kome i kako Bog govori u 42,7–9?
- Elifazu
  - negativna procjena

Struktura 38,1–42,6

- 3 Božja govora Jobu i
2 Jobova odgovora:
- יהוה: 38s
- יהוה: 40,1s
- ⇔ Job: 40,3–5
- יהוה: 40,6–41,26
- ⇔ Job: 42,1–6
  - 3x “i odgovori יהוה Jobu” (38,1; 40,1; 40,6)
  - 2x “i odgovori Job” (40,3; 42,1)

Konačan odgovor

- 3) u 42,10-17: Epilog
- vanjski preokret (42,10):
- שׁוּב שְׁבוּת *šub š^ebut*
“preokrenuti sudbinu”
  - povijesno iskustvo Izraela:
usp. Jr 29,14; 30,18; 32,44;
33,7.11.26; 49,6.39
  - Koliko dugo Job živi (42,16)?
- 140 godina (42,16)
  - U kakvom je stanju Job u 42,6?
- još uvijek u prahu i pepelu
  - Na kojoj je “pozornici” Job od 38,1?
- nebesko vijeće, gornja pozornica

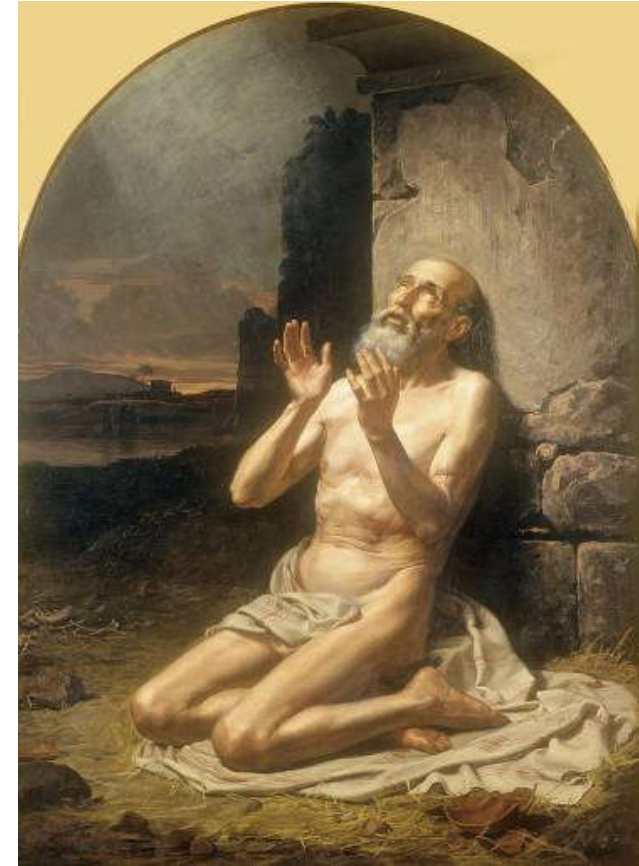
Nov Jobov položaj

- Jobova želja iz npr. 9,16; 31,35
- “O kad bi se na moj zov i odazvao” (9,16)
- “na Svesilnom je da mi odgovori!” (31,35)
  - Tko govori i kako u 7,12; 30,20; 38,4?
- “stražu si nada mnom postavio” – Job (7,12)
- “k tebi vičem, pred tobom stojim” – Job (30,20)
- “Gdje si bio kad zemlju utemeljih?” – Bog (38,4)

Otvoreno sučeljenje

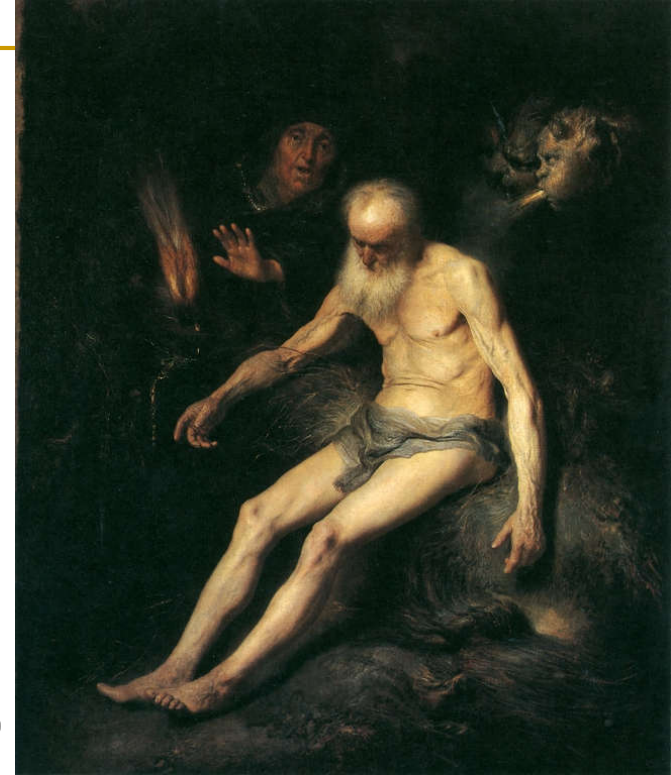
- 1. תרשיעוני *taršî'enî* Job 10,2 ⇔ 40,8
  - “ti me proglašavaš zlikovcem”
- Job Bogu (10,2) = ⇔ Bog Jobu (40,8)
  - KS, Š.: “osuditi” (10,2)
⇔ “okriviti” (40,8)
- 2. Bog stavlja patnju u kontekst stvaranja svijeta i smisla ljudske egzistencije
- Kao Job u c3
  - *Što to znači?*
- Bog sluša otpočетка

Jobova utjeha

- Osjećaj u 42,6?
- “Kajem se” (?)
- **חנן** *niham* ražaliti se – utjeha?
  - Usp. 2,11; 7,13; 16,2; 21,34; 29,25; 42,11:
- prijatelji žele utješiti Joba (2,11)
- nadao se utjehi od ležaja (7,13)
- prijatelji ga ne mogu utješiti (16,2; 21,34)
- bio je drugima utjeha (29,25)
- rodbina naknadno tješi (42,11)
  - Ukupno 7x

Jan Lievens, Job on the Dunghill, 1631

Jobovo oko

- עיני *‘ênî* “**moje oko (oči)**”
16,20 ⇔ 42,5
  - pred Bogom sa suzama (16,20)
    - Š., KS: “suze moje”
  - sada ga vidi (42,5)
- Moje oko + ראה *ra’â* “**vidjeti**”:
  - Čežnja u 19,27?
- “Njega ću gledati, svojim očima...”
  - Ostvarenje u 42,5?
- “sada te oko moje vidi” (42,5)

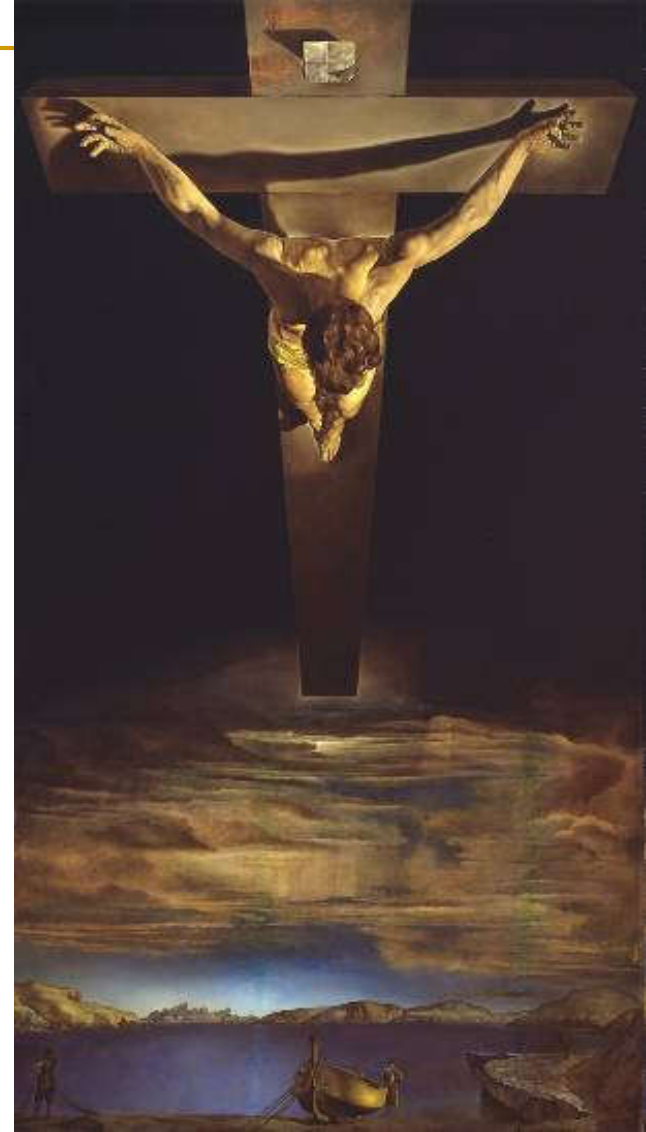
Molitve Krista Raspetoga

Kristove riječi na križu

■ Koje poznajemo?

- “Žedan sam”,
“Dovršeno je”
(Iv 19,28.30)
- “Danas u raj”
(Lk 23,43)
- “Evo ti sina”
“...majke!” (Iv 19,26)

■ Tri od 7 upućene Ocu – molitva

Prva molitva

- Molba i razlog u Lk 23,34:
- “Oče, oprosti im! Ta ne znaju što čine.”
- Oko 9 h (Mk 15,25)?
- ispunja Mt 5,44: “Molite za progonitelje!”
- Oprosti = *Otpusti* nam!
  - ἄφεσις Mt 6,12; Lk 11,4 → Lk 23,34

Bolan jauk

- 2. “*Eloi, Eloi lama sabahtani?*” Mk 15,34; (“Eli, Eli, lema...” Mt 27,46) usp. Ps 22,2
  - Izvorni zapis
  - Kada (Mt 27,45; Mk 15,33; Lk 23,44)?
- Tama od 12 do 3 (“pomrčina” Lk 23,45)
  - Prvi *krik* (Mk 15,34; Mt 27,46)
  - φωνῆ μεγάλης – jakim glasom

Mučenički vapaj

- **Opkoljen: Čopor (Ps 22,17)**
- ***Crv* (7) nasuprot**
- **bikovima, psima, lavovima (13.17)**
- ***psihosomatika*:**
  - **Srce se topi (15)**
  - **Moj se jezik uz nepce slijepio (16)
usp. Iv 19,28: “žedan sam”**
  - **Kosti se mogu prebrojati (18)**

Mučenički vapaj

- Kockari kradu odjeću (Ps 22,19 usp. Iv 19,24)
- “Oni me *gledaju*” (Ps 22,18)
  - usp. Post 15,5; Br 21,9; Zah 12,10; Iv 19,37
  - Ne boj se, crviću (Iz 41,14)
- Izriče muku pred Bogom (Ps 22,2)

Daleki Bog

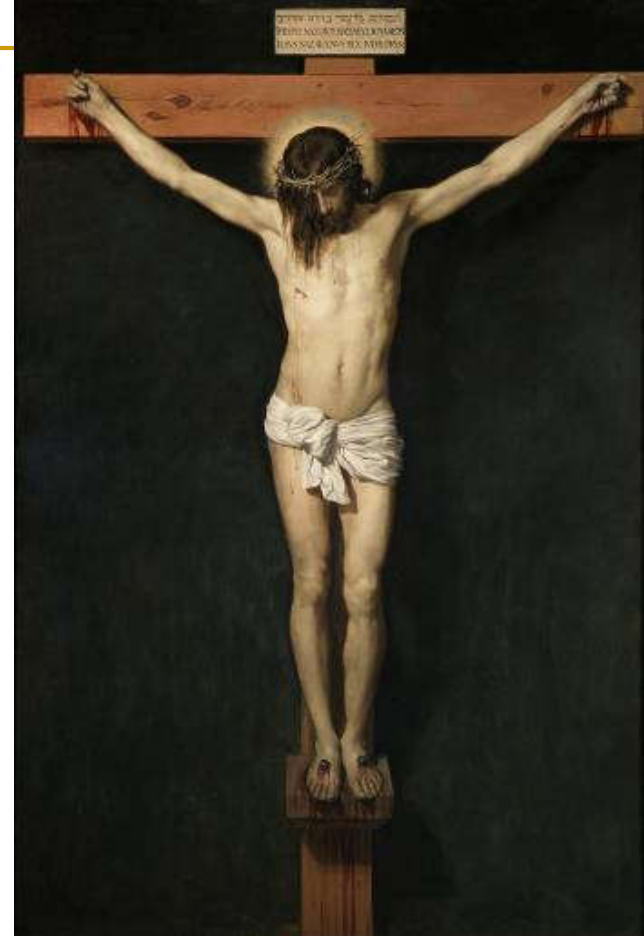
- Čiji Bog?
- “moj Bog” – Savez
  - od kada (11)?
- “Od krila majčina *Bog moj*”
- “Ti si me izveo” – uloga primalje (10a)
  - Mir mi dao (KS), skrio me (Š.) (10b)
- “Učio me *povjerenju*” (10b)
  - Oci imali *povjerenje* (5.6)

Teška poruga

- “Uzdao se u Boga,
neka ga spasi” (Ps 22,9)
  - “koji me vide
podruguju mi se” (8)
usp. Mt 27,43:
- svećenici, pismoznanci,
starješine – teološki autoriteti

Pitanje i preokret

- **Zašto?** – למה *lámmâ*;
εἰς τί [eis ti] (Mk 15,34):
- **Za što? Čemu? Svrha?**
  - **Blizina smrti u Ps 22,16b:**
- **“Ti” (Bog) si me bacio u smrtni prah**
  - **Hrabra, bitna molitva (12.20):**
- **Ne budi daleko (⇔ daleko si! 2)**
- **Spasi me (22)!**

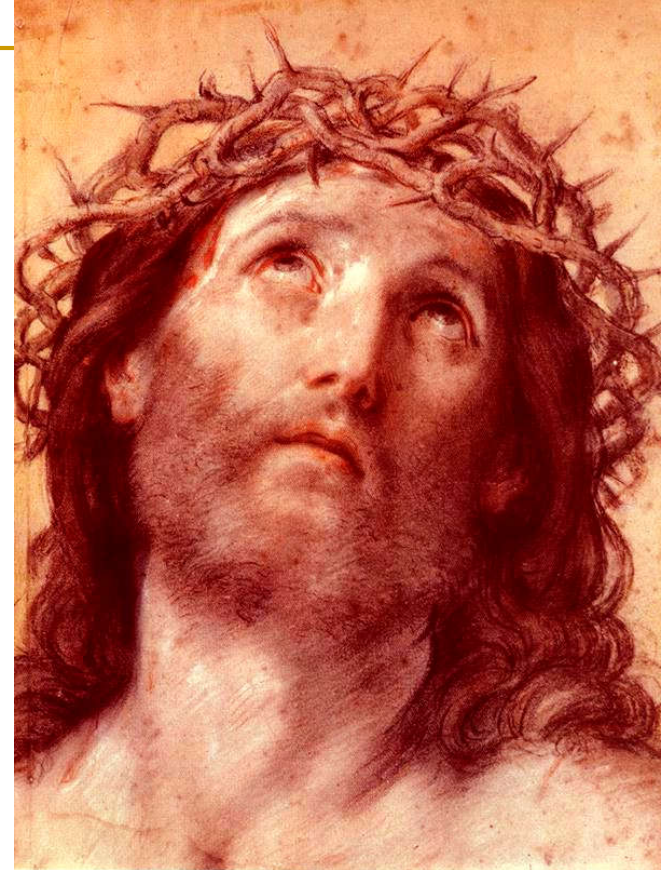
Preokret (2)

- Preokret u Ps 22,22
(v. Šarić):
  - “uslišio si me”
עֲנִיתָנִי *‘anîtanî* odgovorio si mi
  - ⇔ ne odgovaraš (v2)
    - KS, LXX, Vg: “moja jedna duša”
-

Uslišanje

- Čudesan dovršetak:
- **Osobno:**
Hvalit ću te (23.25)
- **Obratit će se svi
krajevi zemlje (28)**
- **Koji se spuštaju u prah
Bogu će se klanjati (30)**
  - = uskrsnuće

Predanje iz psalma

- “Oče, u ruke tvoje predajem duh svoj!”
(Lk 23,46)
  - “jakim glasom”
usp. Mk 15,37; Mt 27,50
  - Drugi *krik*
- Ps 31,6: “u tvoje ruke duh svoj povjeravam (פָּקַד *paqad*)”

Predanje iz psalma

- *Predaje* duh
(παράδομι Iv 19,30)
- → Izvršava
  - Plodan način umiranja
(“tako izdahnu” Mk 15,39;
“što se zbiva” Lk 23,47):
- Satnik – vjernik

